

VESELĪBAS APRŪPES PAKALPOJUMU NOZARES PPP PROJEKTU IEVIEŠANU VEICINOŠIE UN IEROBEŽOJOŠIE FAKTORI

PPP PROJEKTU REALIZĀCIJU VEICINOŠIE FAKTORI

Pētījuma ietvaros veselības aprūpes pakalpojumu nozarē tika identificēti šādi PPP projektu ieviešanu veicinošie faktori:

- Veselības ministrijas izstrādātā *Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programma un ieviešanas plāns 2005-2010.gadam*, kas ir centrālais dokuments arī veselības pakalpojumu nozares PPP projektu kontekstā, netiek realizēta tādā apjomā, kā sākotnēji paredzēts – netiek restrukturizēta slimnīcu sistēma Latvijā. PPP modeļa pielietošana veselības pakalpojumu infrastruktūras projektos paātrinātu šī procesa realizāciju;
- Ņemot vērā, ka pamatā tie būs būvniecības vai renovāciju projekti, iespējams laika un izmaksu ietaupījums, ko veicinās privātā partnera iesaistīšanās;
- Veselības nozares PPP projekti Latvijā varētu būt salīdzinoši vienkārši, jo PPP projekti pārsvarā aptvertu ēku un infrastruktūras izbūvi un uzturēšanu, bet ne veselības iestādes vadīšanu. Šai ziņā Latvijā ir zinošs medicīnas iestāžu personāls;
- Veselības aprūpes sfērai ir ciešs kontakts un pieredze sadarbībā ar privāto sektoru zāļu un dažādu iekārtu iepirkumā – tas nozīmē, ka sfērā strādājošiem ir pieredze, kas saistīta ar iepirkumu procedūrām un piegādēm pēc iepirkuma veikšanas. Ir izveidojusies noteikta sadarbības sistēma ar zāļu ražotāju pārstāvjiem. Nozares darbinieki ir pārliecinājušies, ka uzlabojumu ieviešana ikdienas darbā dod ievērojamu pakalpojuma sniegšanas kvalitātes (ātruma, precizitātes) uzlabojumu. Pieredzētie uzlabojumi noteikti psiholoģiski mudinās iesaistīties projektos, kuri uzlabo medicīnas iestādes.

PPP PROJEKTU REALIZĀCIJU IEROBEŽOJOŠIE / KAVĒJOŠIE FAKTORI

Pētījuma ietvaros veselības aprūpes pakalpojumu nozarē tika identificēti šādi PPP projektu ieviešanu ierobežojošie / kavējošie faktori:

- Nozares plānošanas dokumenti un tiesību akti saistoši regulē valsts mēroga veselības aprūpes sistēmu, kuras ietvaros ir dažādu īpašumattiecību subjekti – valsts akciju sabiedrības, valsts SIA, pašvaldību SIA, SIA, veselības valsts aģentūras, AS, pašvaldības aģentūras. Dažādās īpašuma struktūras šobrīd rada neskaidrības identificēt, kas varētu būt PPP projekta publiskais partneris katrā no iespējamajiem projektiem. Iespējams, ka atsevišķos gadījumos publiskie partneri ir divi - valsts un pašvaldības institūcija, līdz ar ko, iespējams, ir jāveido atšķirīga plānošanas un iepirkuma dokumentācija;
- Atkarībā no veselības aprūpes iestādes finansējuma intensitātes un finansējuma avota (valsts, pašvaldību, kombinētais) var būt iespējama pretestība PPP projektu ieviešanai. Veselības aprūpes iestādes, kuru ieņēmumi ir lielā mērā atkarīgi no valsts vai pašvaldības (šāda prakse gan arvien mazinās) finansējuma, kur pacientu maksājumi un citi ieņēmumi (telpu īre, rehabilitācija u.c.) proporcionāli sastāda nelielu daļu no ieņēmumiem, būs pretimnākošākas PPP projektu realizācijai, nekā iestādes, kur pacientu maksājumi un citi ieņēmumi sastāda lielu ieņēmumu daļu. Iemesls – iestāde labprātāk veiks tiešu līdzekļu ieguldīšanu infrastruktūras uzlabošanā un nelabprāt nodos līdzekļus privātam partnerim apsaimniekošanai;
- Neskaidrības par valsts/pašvaldības budžeta finansējumu veselības nozarei, tajā skaitā PPP projektiem, tā neprognozējamība, ņemot vērā līdzšinējo praksi;
- Realizējot jebkuru veselības nozares PPP projektu vai programmu, palielinās spiediens uz valsts budžeta izdevumu pozīcijām veselības aprūpes sfērā, jo līdz šim nozīmīgas investīcijas šajā sfērā nav veiktas. Izdevumi pēc to sadalījuma ir novirzīti pārsvarā uzturēšanas izdevumu segšanai (2006.gadā

kopējais veselības nozares finansējums no valsts budžeta bija LVL 130 669 958, no kuriem uzturēšanas izdevumi bija LVL 130 140 673). Kapitālieguldījumiem veselības aprūpes nozares infrastruktūrā 2007.gadā ir paredzēti 1,9% no budžeta, kas savukārt nozīmē, ka varētu būt pretestība no Finanšu ministrijas par izdevumu palielināšanu;

- Šobrīd nav skaidras veselības aprūpes nozares prioritātes un nav noteikts – vai vispār, kuri objekti un kādā apmērā var kalpot par pamatu PPP projektu realizācijai nozarē. No finansējuma sadalījuma ir redzams, ka lielākā daļa finansu ir paredzēta renovācijai/remontiem lielā skaitā objektu. Kā liecina pieredze, šādu, salīdzinoši nelielu, individuālu renovācijas/remonta projektu realizēšana izmantojot PPP modeli varētu būt neefektīva, ņemot vērā sarežģīto iepirkuma procedūru. Lai realizētu pieminētos projektus varētu izmantot projektu „paketēšanu” - viena projekta ietvaros tiek vienlaicīgi veikti renovācijas/remonta darbi vairākos objektos;
- Pašreiz pastāvošie veselības aprūpes pakalpojumu tarifi Latvijā varētu nebūt interesanti ārvalstu investoriem.